

Dokument nr. 15:17.

(1997-98)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 162 - 171.

29. april - 8. mai 1998.

Innhold

Spørsmål	Side
162. Fra stortingsrepresentant Siri Frost Sterri, vedr. private klinikker, besvart av helseministeren	3
163. Fra stortingsrepresentant Lodve Solholm, vedr. Romerikesporten, besvart av samferdselsministeren	4
164. Fra stortingsrepresentant Inger Stolt-Nielsen, vedr. skoleskyss, besvart av samferdselsministeren	5
165. Fra stortingsrepresentant Gunnar Kvasheim, vedr. sambandet Stavanger-Tau, besvart av samferdselsministeren	5
166. Fra stortingsrepresentant Oddvard Nilsen, vedr. korttidsparkering og bruk av urskive i Drøbak sentrum, besvart av samferdselsministeren	6
167. Fra stortingsrepresentant Petter Løvik, vedr. tryggleiken på Vigra flyplass, besvart av samferdselsministeren	7
168. Fra stortingsrepresentant Tore Nordtun, vedr. pensjonsordninger, besvart av finansministeren	8
169. Fra stortingsrepresentant Harald Hove, vedr. femårsregelen i folketrygdloven § 17-10, besvart av sosialministeren	9
170. Fra stortingsrepresentant Thore Aksel Nistad, vedr. etterutdanning i Høgskolesystemet, besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren	10
171. Fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen, vedr. grunnstønad for diabetikere, besvart av sosialministeren	11

Dokument nr. 15:17.

(1997-98)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 162.

Innlevert 29. april 1998 av stortingsrepresentant Siri Frost Sterri.

Besvart 7. mai 1998 av helseminister Dagfinn Høybråten.

Spørsmål:

«Jeg har fått opplyst at trygde-etatens bestemmelser innebærer at det ikke gis refusjon for skyssutgifter til pasienter som behandles ved private klinikker eller til rehabiliteringsinstitusjon som del av behandlingen ved privat klinikk.

Hvis dette medfører riktighet, vil helseministeren ta initiativ for å endre denne urimelig forskjellsbehandlingen av pasienter?»

Svar:

Som hovedregel er det en klar sammenheng mellom dekning av utgifter til behandling og dekning av utgifter til reise: Trygdens dekning av reiseutgifter til privat klinikk mv er betinget av at trygden yter stønad til behandlingen, dvs at det foreligger takst for behandlingen i Legetariffen for privatpraktiserende leger. Trygden dekker i utgangspunktet ikke reise i forbindelse med innleggelse i private sykehus. For garantipasienter som har stått på venteliste i tre måneder kan imidlertid reiseutgifter også refunderes, i de tilfelle fylkeskommunen dekker utgiftene ved inn-

leggelse i privat helseinstitusjon. I andre tilfeller hvor fylkeskommunen dekker utgiftene ved behandling i privat helseinstitusjon, vil fylkeskommunen også dekke reiseutgiftene. Og omvendt er hovedregelen at dersom en pasient på eget initiativ har valgt å betale privat for en behandling ved en privat klinikk, så må vedkommende også selv dekke reiseutgiftene.

Dette er ingen forskjellsbehandling av pasienter, men en logisk konsekvens av det solidariske helsevesenet vi har i Norge.

Behandlingstilbudene ved private klinikker i Norge omfatter både tilbud som er i tråd med offentlige prioriteringer, og tilbud som det offentlige ikke ønsker å prioritere. For å sikre at offentlige midler benyttes til det som har prioritet følger det naturlig at når fylkeskommunen velger å tilby en pasient behandling og betale for den på en privat klinikk, dekes reiseutgiftene. Når pasientene selv skaffer seg og betaler for et behandlingstilbud ved en privat klinikk, må de også dekke reiseutgiftene selv.

Spørsmål nr. 163.

Innlevert 30. april 1998 av stortingsrepresentant Lodve Solholm.

Besvart 7. mai 1998 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«I ein brannrapport som er unnateke offentleg innsyn vil eg stille fylgjande spørsmål til samferdselsminister Odd Einar Dørum til skriftlig svar. Kva er grunngevinga for at rapporten er unnateke offentleg innsyn, og vil statsråden ta initiativ til at rapporten vert tilgjengeleg for ålmenta, og kan statsråden gi ei utgreiing om dei tiltak som skal setjast i verk og forsikre at Romerikesporten vert sikra i tråd med dei standardkrav som er for slike anlegg?»

Svar:

Rapporten det blir vist til er ein førebels rapport om tryggleiken for trafikken i Romeriksporten. Rapporten er utarbeidd av Det Norske Veritas (DNV) på oppdrag frå NSB Gardermobanen AS. Arbeidet med rapporten starta hausten 1997, og er enno ikkje slutført. NSB Gardermobanen AS har i møte den 13.03.1998 med redningsetatane, politi, brannvesen og ambulansetenesta og i samråd med desse funne det riktig å ikkje offentleggjera rapporten fordi den ikkje ligg føre i endeleg form og at einskilde opplysningar i rapporten ikkje er korrekte.

Det avsluttande møte med DNV var den 05.05.1998. NSB Gardermobanen AS opplyser at den endelege rapporten vil omtale følgjande emner:

- «Konklusjon, sammendrag, anbefalinger
- Introduksjon
- Teknisk beskrivelse av Romeriksporten, plassering av sikkerhetsutstyr

- Sikkerhetsutrustning av tog i Romeriksporten
- Beredskapsressurser for Romeriksporten
- Erfarte ulykker i tunnel og ved høyhastighetsbaner
- Sannsynligheten for ulykker i Romeriksporten
- Responstider for beredskapsinnsats
- Ventilasjonseffekt og evakueringsforhold
- Evakuering fra tog
- Togavvikling i en nødsituasjon
- Sårbarhet ved sikkerhetsutrustning
- Sikkerhet i henhold til Jernbaneverkets regelverk
- Sikkerhet i henhold til Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern krav til særskilte brannobjekt.»

Rapporten vil innehalde opplysningar som kan føre til at Gardermobanen blir sårbar i drift dersom opplysningane blir ålment kjente og lette å få tak i. Dette vil i ytterste fall om det kjem uvedkomande i hende, kunne gå ut over tryggleiken på Gardermobanen. NSB Gardermobanen AS vil derfor i samråd med redningsetatane vurdere kva for delar av rapporten som seinare kan bli gjort ålment kjent.

DNV har vurdert tryggleiken i Romeriksporten i høve til relevante krav for jernbanetunnelar. Dersom det skulle vere avvik frå desse krava, vil avvika bli gjort ålment kjent og ein vil sette i verk korrigerande tekniske tiltak og eller prosedyrar.

Det er Jernbanetilsynet som skal godkjenne Romeriksporten etter jernbanelova. Tunnelen skal og godkjennast av branntilsynet.

Spørsmål nr. 164.

Innlevert 30. april 1998 av stortingsrepresentant Inger Stolt-Nielsen.

Besvart 11. mai 1998 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«Det foreligger faste retningslinjer for elevers rett til fri skoleskyss, men mange foreldre og elever føler utrygghet i forhold til måten skyssen foregår på. Elever som hjemme er opplært til å feste setebeltene før kjøring, opplever på skolebussen at der ikke engang er et sete å sitte på. Mange skolebussar transporterer elever på smale og svingete veier, og ofte har de aktuelle veistrekninger 80 km fartsgrense.

Hva vil Statsråden gjøre for å sikre at elevene får tryggere skyssforhold?»

Svar:

«Jeg er oppmerksom på den problemstillingen du tar opp, og som kjent har det i den senere tid, og særlig i forbindelse med skolestart for 6-åringer, blitt fokusert på sikkerhet for barn på skoleveg. Som deg, er jeg opptatt av at skolebarn skal kunne ferdes sikrest mulig på vegen til og fra skolen, både når de går og når de transporteres med buss.

For så vidt gjelder skolebarntransport, er praktisk gjennomføring imidlertid primært et fylkeskommunalt ansvar. Staten fastsetter gjennom lov- og forskriftsverket kun et minimumsnivå for standard på skoleskyss.

Av praktiske og økonomiske hensyn integreres skolebarntransport ofte i det vanlige rutetilbudet, og disse barna omfattes dermed også av gjeldende regler for antall sitte-/ståplasser.

Ved full utnyttelse av bussens totale passasjerkapasitet vil skolebarn kunne bli henvist til ståplasser. Fylkeskommunene/kommunene kan imidlertid etablere egne skolebarntransporter slik at barna får sitteplass.

Med hensyn til bruk av setebelter i buss, kan jeg opplyse om at det i EU pågår et arbeid i forhold til dette. Om, og eventuelt i hvilken utstrekning krav om bruk av setebelter vil bli gjort gjeldende i skolebarntransport, er imidlertid i dag uvisst. Dette vil bl.a. kunne avhenge av hvilken type buss som benyttes, og om transporten foregår i eller utenfor tettbygd strøk. Jeg følger dette arbeidet tett.

For å se nærmere på omfanget av bruk av ståplasser for skolebarn, og hvorvidt det er ulykker i forbindelse med skolebarntransport i buss, gjennomfører SINTEF nå et forskningsprosjekt for Samferdselsdepartementet. Forskningsprosjektet er i en slutfase, og departementet vil bl.a. på bakgrunn av resultatene fra prosjektet vurdere behovet for tiltak på området.»

Spørsmål nr. 165.

Innlevert 4. mai 1998 av stortingsrepresentant Gunnar Kvasheim.

Besvart 12. mai 1998 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«Rogaland Trafikkselskap AS har tilbudt staten å betjene sambandet Stavanger - Tau med MF «Østfold» og MF «Stavanger» i en tiårsperiode, eller eventuelt fram til Høgsfjordprosjektet er gjennomført, uten kostnadsøkning for staten. Vegdirektoratet har sagt nei til tilbudet. Hva er samferdselsministerens vurdering av saken?»

Begrunnelse:

Rogaland Trafikkselskap AS har sikret seg MF «Østfold» til en gunstig pris spesielt med tanke på å kunne tilby ferja brukt i sambandet Stavanger - Tau. Ved å sette inn MF «Østfold» som erstatning for MF «Strand» i dette sambandet, vil det øke kapasiteten

med 100 personbilenheter. Rogaland Trafikkselskap har i denne sammenheng utformet et tilbud overfor Statens Vegvesen som ikke innebærer økte kostnader ved kapasitetsøkningen.

En slik løsning vil innebære et forbedret tilbud for de som trafikkerer sambandet. Likevel har Vegdirektoratet sagt nei til tilbudet.

Det er av interesse å vite hvordan samferdselsministeren vurderer denne saken.

Svar:

Etter mitt kjennskap til saken har Rogaland Trafikkselskap AS kjøpt MF Østfold på egen regning og risiko og således ikke relatert kjøpet til riksvegferjedriften. Av denne grunn ble heller ikke Vegdirektoratet informert om kjøpet.

Vegdirektoratet har vurdert et tilbud fra ferjeselskapet om å benytte MF Østfold i riksvegsambandet Stavanger - Tau før ferjen ble kjøpt og et tilbud etterpå. Begge tilbudene ble avslått.

Begrunnelsen for avslagene er primært økte driftskostnader, formelle forhold bl.a. tilknyttet til hovedavtalen, ferjetypens manglende tilpassing til standard for ferjeleier og at kapasitetstilbudet i sambandet er ansett som tilfredsstillende med eksisterende ferjemateriell. Innsetting av MF Østfold i stedet for MF Strand krever bl.a. en økning i årlige tilskudd på mellom 5 og 11 mill. kr sammenliknet med dagens drift i sambandet i henhold til Vegdirektoratets beregninger. Hvor stor økningen blir avhenger av hvilket driftsalternativ som vurderes.

Selskapet har også i sitt tilbud tatt forbehold om ytterligere merkostnader. Selskapets tilbud forutsetter i tillegg at selskapet får samtykke til å trekke ut to av sine riksvegferjer fra inngått hovedavtale til nedskrevet verdi. Tilbudet er videre basert på at sambandet Stavanger - Tau i tilbudsperioden skal drives på eget avtalegrunnlag uten mulighet for krysssubsidiering med øvrig riksvegferjedrift selskapet driver i samsvar med hovedavtalen med staten.

Etter hovedavtalen nedskrives ferjer i takt med nedbetaling av lån og ikke basert på den teknisk økonomiske levealder for ferjen. Hovedavtalen har der-

for bestemmelser om behandling av de merverdier som derved skapes ved salg av ferjer. Vegdirektoratet har i dette tilfelle anslått at tilbudet fra selskapet på lang sikt kan innebære en verdioverføring til selskapet på mellom 30 - 45 mill. kr.

Vegdirektoratet har regnet med at sambandet Stavanger - Tau med dagens drift isolert sett på sikt kan gi et overskudd som ved fortsatt krysssubsidiering kan redusere behovet for tilskudd til selskapets øvrige riksvegferjesamband. Utover økt tilskuddsbehov i sambandet vil tilbudet således også gi vesentlige økonomiske tap i den samlede riksvegferjedriften på sikt sammenliknet med dagens drift av sambandet. En aksept av tilbudet vil være et brudd med det etablerte styringssystemet i landets riksvegferjedrift og representere en favorisering av dette selskapet uten at dette i tilfelle skjer i konkurranse med andre tilbydere. Sett fra transportbrukernes side representerer tilbudet en viss kapasitetsøkning sammenliknet med dagens drift. Sambandet Stavanger-Tau tilfredsstiller i dag standardkravene i riksvegferjedriften i motsetning til flere andre samband.

På bakgrunn av de opplysningene jeg har, er det vanskelig å se at det er grunnlag for meg å innnta et annet standpunkt i saken enn hva Vegdirektoratet har gjort.

Spørsmål nr. 166.

Innlevert 5. mai 1998 av stortingsrepresentant Oddvard Nilsen.

Besvart 13. mai 1998 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«Vil Statsråden vurdere å gi Frogn kommune dispensasjon fra parkerings- og skiltbestemmelser slik at kommunen kan innføre en forsøksordning med gebyrfri korttidsparkering og bruk av urskive i Drøbak sentrum?»

Begrunnelse:

I Danmark har man med hell praktisert ordninger med gebyrfri korttidsparkering i tettsteder. Urskive i bilvinduet brukes for å lette kontrollen. Et utvalg i Frogn kommune ønsker å innføre tilsvarende ordning som et forsøk i Drøbak sentrum. Forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr tillater kommuner å innføre særordninger for betaling av parkeringsavgift, men kun dersom ordningen kommer i tillegg til allment kjente ordninger for avgiftsparkering. Porsgrunn kommune har tidligere søkt om å få innføre forsøksordning med bruk av urskive, men har nå fått avslag. Nye forskrifter for of-

fentlig parkeringsregulering som nå skal ut på høring inneholder imidlertid forslag om bruk av urskive. Drøbak kunne egne seg for et pilotprosjekt for en slik parkeringsordning.

Svar:

Jeg er kjent med at urskive er i bruk i mange land, og at dette kan være et hensiktsmessig hjelpemiddel ved håndheving av parkeringsreguleringer. Departementet har derfor anmodet Vegdirektoratet om å vurdere bruk av urskive til bruk ved parkeringsregulering.

Når det gjelder kontroll av korttidsparkering, er det for så vidt allerede i dag ikke noe i veien for at urskive kan brukes på frivillig basis av dem som normalt parkerer i kommunen. Disse vil da ved bruk av urskiven kunne dokumentere tidspunktet de parkerte. Besøkende vil imidlertid ha problemer med å skaffe seg slike skiver, selv om de legges ut til salg i butikker i området. Kommunen kan derfor ikke illegge ge-

byr til bilister som parkerer sitt kjøretøy uten at slik urskive er montert. Dermed vil det antakelig ikke ha noen effektiv virkning å innføre en prøveordning, da få vil finne det hensiktsmessig å anskaffe urskive. En ordning med urskive, også som prøveordning, krever etter mitt syn et regelverk som er kjent for alle. Det må derfor vurderes om den skal innføres på landsbasis før den eventuelt kan tas i bruk i håndhevingssammenheng.

Vegdirektoratet arbeider med forslag til revisjon av hele skiltforskriften. Forslaget vil bli sendt på høring høsten 1998 og spørsmålet om bruk av urskive vil bli vurdert i denne sammenheng.

På denne bakgrunn ser jeg det ikke som hensiktsmessig nå å sette i gang en forsøksordning med bruk av urskive i Drøbak sentrum.

Spørsmål nr. 167.

Innlevert 5. mai 1998 av stortingsrepresentant Petter Løvik.

Besvart 12. mai 1998 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«Vigra flyplass har dei siste åra hatt ein sterk trafikkauke. Frå hausten 1998 vil to nye selskap trafikere flyplassen i tillegg til det selskapet som er der no. Frå fleire hald vert det hevda at den gamle radiomasta ved flyplassen er til fare for trafikken. Deler statsråden dette synet, og kva vil han i så fall gjere for å styrke tryggleiken?»

Svar:

Spørsmål vedrørende radiomasta ved Ålesund lufthamn, Vigra og flytryggleiken i området har fleire gonger tidlegare vore til handsaming i Samferdselsdepartementet, seinest ved svarbrev frå meg av 20. mars 1998, på spørsmål frå stortingsreperesentant Lodve Solheim. Eg legg ved kopi av dette brevet. I mars var eg på ny i kontakt med Norkring AS som eig masta, og har no igjen vore i kontakt med Luftfartsverket om saka.

Luftfartsverket opplyser at ei fjerning av Vigra kringkastar vil føre til ein monaleg betring i dei operative tilhøva. Ivaretakinga av dei miljømessige til-

høva vil og kunne bli betre. Når det gjeld tryggleiken, er den ved noverende prosedyrer for inn- og utflygning sjølvsagt teke vare på etter forskriftene. Luftfartsverket har likevel den oppfatninga at ei fjerning av masta vil føre til at marginene for tryggleiken i luftfarten aukar.

Norkring hadde i mars i år ikkje nye opplysningar i saka, og dei viste derfor til sitt tidlegare brev av 12. september 1996. I brevet kjem Norkring AS, som eig kringkastaren, med si vurdering. Selskapet gjer greie for at Vigra kringkastar tener ein svært viktig funksjon som ein førebels ikkje kan erstatte med andre kjente tenester. Norkring har vidare vurdert konsekvensane ved å redusere mastehøgda, og har kome til at dette vil føre til ein radikal reduksjon i dekningsarealet. Eg viser elles til vedlagde kopi av brevet frå Norkring AS.

Eg har som ved tidlegare vurderingar i departementet, kome til ikkje å gripe inn i saka. Eg vil likevel følgje saka for å sjå om det ved eit seinare tilhøve skulle bli praktisk mogeleg å få til ei betring i marginene for tryggleiken i luftfarten ved Vigra.

Spørsmål nr. 168.

Innlevert 7. mai 1998 av stortingsrepresentant Tore Nordtun.

Besvart 12. mai 1998 av finansminister Gudmund Restad.

Spørsmål:

«Det er i den senere tid fremkommet skattemessig forskjellsbehandling m.h.t. arbeidsgiveres fradragsrett for pensjonsutgifter der virksomheter med kommunalt avtalte pensjonsordninger ikke gir rett til fradrag. Mener finansministeren at forskjellsbehandlingen er tilsiktet, og vil finansministeren være innstilt på å snarlig iverksette regler som også gir virksomheter med kommunal pensjonsordning fradragsrett for pensjonsutgifter?»

Begrunnelse:

Både staten og kommunene har de senere år fristilt en rekke virksomheter.

Det skjer i dag en skattemessig forskjellsbehandling mht. arbeidsgivers fradragsrett for pensjonsutgifter der virksomheter med kommunalt avtalte pensjonsordninger ikke gis rett til fradrag, mens det for virksomheter som har pensjonsordning i Statens Pensjonskasse og private tjenestepensjoner (TPES) gis fradragsrett.

Forskjellsbehandlingen synes å være begrunnet i at kommunesektoren har en pensjonsordning som er avtafefestet, mens Statens Pensjonskasse og TPES er lovfestet. Det er imidlertid sterke likhetstrekk når det gjelder utformingen av pensjonsordningene.

Det vises til at virksomheter som er heleid av det offentlige, dvs. i praksis kraftforetak eiet av en eller flere kommuner/ fylkeskommuner, er gitt dispensasjon slik at disse får fradrag for pensjonsutgifter. Dette er gitt i påvente av ny lov om foretakspensjon, som forventes innført i år 2000. Fram til dette tidspunktet kan det for en rekke andre kommunale virksomheter være lønnsomt å foreta rene skattemessige tilpasninger som følge av forskjellsbehandlingen.

Svar:

Skatteloven § 44 første ledd bokstav a gir kun hjemmel til fradragsrett for omkostninger til sikring av pensjoner når de er pålagt i eller i henhold til lov, eller en privat tjenestepensjonsordning etter skatteloven (TPES).

Medlemskap i kommunal tjenestepensjonsordning er ikke pålagt i lov, men følger av tariffavtale. De kommunale tjenestepensjonsordninger oppfyller heller ikke kravet til å være tjenestepensjonsordninger etter skatteloven (TPES), fordi de kommunale ordningene gir mer liberale ytelser enn det som kan avtales innenfor TPES. På denne bakgrunn foreligger det ikke fradragsrett for tilskudd til ordningene etter

gjeldende regler. Det er imidlertid gitt dispensasjon for kommunalt heleide kraftforetak, slik at disse har fradragsrett på midlertidig basis.

2.

Det er særlig tre avvikende forhold som innebærer at slike pensjonsordninger faller utenfor TPES:

- Kommunale ordninger gir medlemmene anledning til å benytte 85-årsregelen, som innebærer at pensjonsberettigede kan fratrukke med pensjon tre år før aldersgrensen dersom summen av tjenestetid og alder er minst 85 år.
- I de kommunale ordninger er det for mange yrkesgrupper fastsatt særaldersgrense på 65 år (som ikke følger av TPES-ordningen).
- Det foreligger en overføringsavtale mellom Statens Pensjonskasse og kommunale pensjonsordninger. Dette innebærer at pensjonsberettigede får pensjon fra siste arbeidsgiver på grunnlag av samlet tjenestetid i statlig og kommunal virksomhet.

Fradragsrett for arbeidsgivers tilskudd til kommunale pensjonsordninger har inntil nylig ikke vært noen aktuell problemstilling fordi kommunal virksomhet tradisjonelt ikke har vært skattepliktig. Gjennom de senere år er det vedtatt og gjennomført en stadig økende utskillelse og etablering av kommunale aktiviteter som selvstendige juridiske enheter, i første rekke som aksjeselskaper, slik at flere offentlige foretak har kommet i skatteposisjon. Særlig gjelder dette kommunalt eide kraftforetak, som følge av skatteendringen for kraftsektoren fra 1997.

3.

Å innrømme skattefavourisering for pensjonsordninger gjør det naturlig for myndighetene å stille visse krav til de aktuelle pensjonsordningene. Det er dette som reguleres av TPES-regelverket. Blant annet er det et krav at aldersgrensen for pensjonering skal være 67 år, med visse unntak for spesielt krevende yrker. Etter mitt syn er det nødvendig å holde fast på allmenne vilkår som forutsetning for skattefavourisering.

TPES-regelverket er under revidering. Finansdepartementet oppnevnte 14. februar 1996 et utvalg til å utrede reguleringen av private tjenestepensjonsordninger med rett til inntektsfradrag etter skatteloven. Utvalget avga sin utredning til Finansdepartementet 20. februar 1998. Utredningen er publisert som NOU 1998:1 Utkast til lov om foretakspensjon, og ble 27.

februar 1998 sendt på en bred høring med høringsfrist 2. juni 1998. Etter at høringsfristen er over, vil Finansdepartementet utarbeide en proposisjon med forslag til ny lov om foretakspensjon.

De aktuelle vurderinger som må foretas i forbindelse med problemstillingen i kommunal foretakssektor, bør etter min vurdering tas opp i en bredere pensjonspolitisk ramme. Spørsmålet om fradragsrett for pensjonsordninger i kommunalt eide foretak vil bli tatt opp i den nevnte proposisjonen med forslag til ny lov om foretakspensjon.

4.

Den midlertidige dispensasjon som er gitt for offentlig heleide kraftforetak, har sin bakgrunn i den

spesielle skattemessige situasjon som oppstod for slike foretak etter omleggingen av beskatningen innen kraftsektoren som ble gjennomført med virkning fra og med inntektsåret 1997.

Ved utarbeidelsen av proposisjonen med forslag til ny lov om foretakspensjon, vil departementet gjennomgå de generelle pensjoneringsprinsippene som ligger i bunnen for fradragsretten for tjenestepensjonsordninger etter skatteloven. En vil i denne forbindelse vurdere vilkårene for fradragsrett også i forhold til ulike typer offentlig eide foretak. Det må vurderes mest mulig likebehandling innenfor offentlig sektor og mellom offentlig og privat sektor.

Spørsmål nr. 169.

Innlevert 7. mai 1998 av stortingsrepresentant Harald Hove.

Besvart 14. mai 1998 av sosialminister Magnhild Meltveit Kleppa.

Spørsmål:

«Kan Statsråden love å foreta en vurdering av spørsmålet om å endre femårsregelen i folketrygdloven § 17-10 i tilknytning til forslag om endring i folketrygdloven?»

Begrunnelse:

Før lovendring ved lov av 23.12.88 nr. 109 kunne fraskilte ektefeller tilstå etterlattepensjon etter en rimelighetsvurdering, jf. tidligere folketrygdlov § 10-6 slik denne lød før lovendringen i 1988. Slik § 17-10 nå lyder er det bare aktuelt med etterlattepensjon dersom den tidligere ektefellen dør innen fem år etter skilsmissen.

Ved Odelstingsbeslutning nr. 49 (1997-98) vedtok Odelstinget endringer i ekteskapsloven § 81 som medfører at det blir enda klarere enn tidligere at en ektefelle i forbindelse ved separasjon og skilsmisse kan tilstå varig bidrag.

Dersom den bidragspliktige dør, vil bidraget naturlig nok opphøre. Det vil da være urimelig om etterlattepensjon skal være avhengig av om den tidligere ektefellen dør innen fem år etter skilsmissen, eller først på et senere tidspunkt. Fastsettelsen av bidrag vil oftest være knyttet til det forhold at bidragsmottaker ikke har hatt lønnsinntekt i større omfang, og at dette kan skyldes forhold knyttet til ekteskapet, f.eks. omsorg for barn. Ved en lovendring bør det i alle tilfeller fastsettes at det foreligger rett til etterlattepensjon i de tilfeller den etterlatte fraskilte ektefelle har bidrag fra avdøde. Jeg viser forøvrig til mitt innlegg i Odelstingsdebatten 23.04.98.

Svar:

Stortingsrepresentant Harald Hove ber meg love å foreta en vurdering av spørsmålet om å endre femårsregelen i folketrygdloven § 17-10. Bestemmelsen begrenser retten til etterlattepensjon til dødsfall som inntreffer innen fem år etter skilsmissen.

Før 1989 hadde man en unntaksregel som ved en rimelighetsvurdering kunne gi etterlattepensjon til fraskilte også på et senere tidspunkt, bl.a. i tilfeller hvor avdøde hadde betalt bidrag til fraskilt ektefelle. Det vises nærmere til Innst. O. nr. 6, jf. Ot. prp. nr. 7, begge for 1988-89.

Begrunnelsen for endringen var at fraskilte ektefeller i utgangspunktet ikke har underholdsplikt for hverandre, og at den tidligere skjønnsmessige bestemmelsen var vanskelig å praktisere enhetlig for trygdeetaten.

Skilte eldre kvinner uten særlig yrkesaktivitet kan ha det vanskelig økonomisk. Som pensjonister blir de ofte minstepensjonister.

Spørsmål om deling av pensjonsrettigheter i folketrygden ved skilsmisse ble vurdert både i Trygdemeldingen og i Velferdsmeldingen (St.meld. nr. 12 for 1988-89 og St.meld. nr. 35 for 1994-95). Som et resultat av Trygdemeldingen ble det innført pensjonspoeng for ulønnet omsorgsarbeid. Forslagene i Velferdsmeldingen om endringer i ekteskapsloven som gir adgang til kompensasjon av skiftet og økt mulighet til bidrag, er som representanten nevner nylig vedtatt av Stortinget.

Ved behandlingen av Velferdsmeldingen ba Stortinget også om å få utredet konsekvensene av å utvi-

de eller oppheve bestårsregelen, og at man i den forbindelse blant annet ser på konsekvenser med å gjennomføre deling av pensjonspoeng i folketrygden ved skilsmisse.

Som nevnt i mitt brev av 25. mars 1998 til sosialkomiteen, gjengitt i Innst. O. nr. 41 (1997-98), har en interdepartemental arbeidsgruppe foretatt en utredning av disse spørsmålene. Rapporten vil bli sendt på høring før sommeren i år.

I rapporten reises også spørsmål om personer som skilles etter langvarig ekteskap i større grad enn i dag burde beholde retten til etterlattepensjon og avledet tilleggspensjon når den fraskilte tidligere ektefellen dør. En slik unntaksordning kunne eventuelt begrenses til fraskilte som skilles etter langvarig ekteskap og som ved ektefelles død fortsatt ble helt eller delvis forsørget av avdøde ved bidrag. Dersom avdøde etterlater seg flere tidligere ektefeller, kunne eventu-

elt avledet tilleggspensjon deles forholdsmessig ut fra ekteskapenes lengde.

De spørsmålene som representanten tar opp, er således til vurdering i departementet, sammen med andre pensjonsspørsmål som kan ha tilknytning til dette. Jeg vil legge til grunn en positiv holdning til en lovendring som gir mulighet til unntak fra regelen om at etterlattepensjon bare kan ytes når dødsfall inntreffer innen fem år etter skilsmissen. En unntakshjemmel kan gjøres avhengig av den etterlattes alder. Det vil imidlertid ta noen tid før disse spørsmålene kan legges fram for Stortinget.

Eldre skilte kvinners økonomiske situasjon er ellers et forhold som opptar meg meget. Det er mange minstepensjonister og kvinner med lave tilleggspensjoner blant dem. Økningen av folketrygdens minstepensjon fra 1. mai 1998, vil således komme svært mange eldre fraskilte til gode.

Spørsmål nr. 170.

Innlevert 7. mai 1998 av stortingsrepresentant Thore Aksel Nistad.

Besvart 14. mai 1998 av kirke-, utdannings- og forskningsminister Jon Lilletun.

Spørsmål:

«Etterutdanning i Høgskolesystemet - basert på praktisk realkompetanse. Det er nå åpnet for at voksne uten generell studiekompetanse kan søke og tas opp ved studier i høgskolesystemet på grunnlag av sin realkompetanse. Etter at eksamener er ferdige og bestått, får de som har studiekompetanse utdelt vitnemål, mens de andre får kursbevis.

Var dette Buerutvalgets intensjoner med å vurdere menneskers realkompetanse for studier i voksen alder?»

Svar:

Jeg viser til spørsmål til skriftlig besvarelse fra representanten Thore A. Nistad oversendt 8. mai 1998.

I § 37 nr. 1 i lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995 heter det at det er departementet som skal fastsette det generelle grunnlaget for opptak. Dette er gjort i forskrift om generell studiekompetanse som grunnlag for opptak til universiteter og høyskoler. I forskriften settes det krav til faglig nivå og bredde, samt til omfang av utdanning/arbeidspraksis for søkere til universiteter og høyskoler. Opptaksorganet har plikt til å vurdere om annen utdanning eller dokumentasjon av kunnskaper kan godkjennes som likeverdig. Alle søkere som etter slik vurdering tilfredsstiller de spesifiserte kravene til generell studiekompetanse vil få utstedt standard vitnemål/karakterutskrift for sin utdanning på høyskole/universitet.

Etter § 37 nr. 3 i lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995 kan departementet, etter innstilling fra styret, unnta enkelte studier eller fag for kravene til generell studiekompetanse. Departementet har i forbindelse med enkelte videreutdanninger uttalt at man ikke har innvendinger til at deltakere som ikke fyller de formelle krav til generell studiekompetanse, kan få følge studiet og avlegge eksamen. Det har da vært forutsatt at det framgår av karakterutskrift at søkerne ikke har generell studiekompetanse.

Dette er begrunnet ut fra § 37 nr. 6. Der heter det at en person som er tatt opp som student ved en institusjon under loven også har adgang til åpne studier ved øvrige institusjoner under loven, såfremt opptakskravet er generell studiekompetanse og søkeren ikke er tatt opp med hjemmel i nr. 3. Det er derfor nødvendig å skille mellom studenter som har blitt tatt opp til kurs på grunnlag av generell studiekompetanse og studenter som er tatt opp på annet grunnlag. Dokumentasjon med hhv vitnemål og kursbevis er en måte å gjøre dette på.

Buerutvalgets innstilling vil danne grunnlag for en stortingsmelding om etter- og videreutdanning som vil bli lagt frem for Stortinget om kort tid. Jeg har over gjort rede for dagens regelverk. Dette er ikke utformet på basis av Buerutvalgets forslag. Først etter at stortingsmeldingen om etter- og videreutdanning er behandlet av Stortinget, kan det være aktuelt å se på om regelverket bør endres slik at det gis bredere åpning for å vurdere søkeres realkompetanse.

Spørsmål nr. 171.

Innlevert 8. mai 1998 av stortingsrepresentant Torbjørn Andersen.

Besvart 13. mai 1998 av sosialminister Magnhild Meltveit Kleppa.

Spørsmål:

«Fra og med 01.04.98 mistet diabetikerne sin grunnstønad etter at Stortinget tidligere har bestemt dette. I brevet fra Rikstrygdeverket til diabetikerne som mister grunnstønaden heter det at de som får økonomiske problemer etter bortfallet av denne stønaden må henvende seg til sosialkontoret. Dette har falt flere diabetikere tungt for brystet.

Mener virkelig statsråden at henvisning til sosialkontoret er en verdig måte å behandle kronisk syke diabetikere på?»

Svar:

Generelle kommentarer til spørsmålet:

Grunnstønaden skal - helt eller delvis - dekke nødvendige ekstrautgifter som skyldes varig sykdom eller skade. For at utgiftene skal anses som ekstrautgifter må det være utgifter som friske mennesker ikke har. Grunnstønaden er med andre ord ingen stønad til livsopphold.

I forbindelse med statsbudsjettet for 1998 vedtok Stortinget at tidligere innvilget grunnstønad med sats 1 til diabetikere skal avvikles fra 1. april 1998. Personer med hoveddiagnose diabetes som har grunnstønad med en høyere sats, dvs sats 2 eller høyere, vil ikke bli berørt av endringen. Grunnstønaden vil i disse tilfellene være innvilget til dekning av to eller flere typer ekstrautgifter. En eventuell reduksjon av satsen må i så fall underlegges en individuell behandling.

Bakgrunnen for avviklingen av ordningen med grunnstønad til dekning av kostholdsutgifter til diabetikere var at Statens ernæringsråd anbefaler diabetikere å ha et normalt, sunt kosthold som hele befolkningen bør ha. Kostholdet til diabetikere kan derfor ikke lenger sies å medføre ekstrautgifter. Vilkåret for rett til grunnstønad på grunn av fordyret kosthold er derfor ikke lenger til stede.

En stor del av innsparingen på 55 mill kr er benyttet til forbedringer av diabetestilbudet. Blant annet er taket på antall teststrimler og injeksjonsutstyr opphevet. Videre har allmennleger fått adgang til å foreskrive slikt utstyr.

Merknader til Rikstrygdeverkets informasjonsskriv:

Det ble i statsbudsjettet for 1998 satt av 0,5 mill kr på trygdeetatens budsjett til informasjonstiltak om betydningen av riktig kosthold til diabetikere.

Informasjonen består av:

- Informasjonsskriv fra Rikstrygdeverket.
- Norges Diabetesforbunds brosjyre «Mat og diabetes».
- Ingrid Espelid Hovigs minikokebok «God, lett og rimelig hverdagsmat».

Omtrent halvparten av midlene er bevilget til Norges Diabetesforbund som har stått for utarbeidningen av informasjonen om kostholdet. Rikstrygdeverket har på sin side i samarbeid med Diabetesforbundet utarbeidet et informasjonsskriv om endringene i trygdeytelsene.

I informasjonsskrivet fra Rikstrygdeverket er det redegjort for Stortingets vedtak om

- opphøret av grunnstønaden med sats 1 fra 1. april 1998 og årsaken til dette,
- forbedringene vedrørende test- og behandlingsutstyr i bidragsordningen fra 1. januar 1998 og
- råd om betydningen av riktig kosthold og annen oppfølging av sykdommen.

Norges Diabetesforbund ønsket at det i informasjonsskrivet fra Rikstrygdeverket ble tatt inn en henvisning til sosialkontoret dersom opphøret av grunnstønaden medførte økonomiske problemer for enkelte. Bakgrunnen er sosialtjenesteloven § 5-1 om personer som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på stønad til livsopphold. Rikstrygdeverket fant etter omstendighetene å kunne imøtekomme Diabetesforbundets ønske om en slik henvisning i informasjonsskrivet.

Når trygdeetaten informerer om at sosialkontoret kan hjelpe, er det ment som generell informasjon. Det er ikke meningen at bortfalt grunnstønad skal kompenseres med sosialhjelp.

